

༡༡། ཁོ་ལག་ཏུ་མཁོ་བྱེད་གྱི་

ཆེད་ཚོམ་

ཕྱགས་བསྒྲིགས།

གངས་ཅིའི་ཆོངས་འདྲིར་གནའ་པོའི་སྤྲི་མི་ནས་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་བྱུང་།

ལྗོངས་དང་། ལྗོངས་། ལེ། ལྷ་ཁྱིམ་པའི་རུས་རྒྱུད་ཆེན་པོ་བཞི་བྱུང་།

རྒྱ་གར་བས་རྒྱུ་། སྐྱེལ་པོས་བྱ་རྒྱེད་ལྷ། དབྱིན་ཇི་པས་བྱ་རྒྱེད་ལྷ།

འཇར་པན་པས་ཆེ་རྒྱུ་ལྷ་སྐྱེལ་སྤྱུ་འཕྲོད་།

རྒྱལ་རབས་སོ་གསུམ་པ་སྲོང་བཙན་སྤྲི་མི་པོ་ཞི་རྒྱལ་ཆེ་

པའི་ཆབ་སྲིད་པ་དང་དམག་དོན་པ་ཞིག་ཡིན།

རིན་པ་སོ་སོའི་དབང་རྒྱུར་སྤྲི་ག་གཞི་འཇུགས་པ་དང་

ཆབས་ཅིག་འབྲུམ་གསེར་ཐོག་ཤ་བ་ཅན་གྱི་ཁྲིམས།

རྒྱལ་ཁམས་དཔེར་རྒྱུད་ཀྱི་ཁྲིམས། བདོ་ལོན་ཞུ་བཅད་ཀྱི་ཁྲིམས།

དབང་ཆེན་བཅད་ཀྱི་སྤྲི་ཁྲིམས། ཁབ་སོ་ནང་པའི་ཁྲིམས།

དཔའ་མཚན་དུག་སྐྱེལ་ཁྲིམས་ལྷགས་

སྤྲི་ཆོགས་ཀྱང་གཏན་ལ་ཕབ།

ཀྱུང་པོའི་པོད་རིག་པ་དཔེ་སྤྲི་ཁང་།

༡༡॥ཆབ་འགག་རྟ་མགྲིན་གྱི་ཆེད་རྩོམ་
ཁྱེད་ལ་བསྒྲིགས།

ཡུང་མོའི་པོད་རིག་པ་དཔེ་མཉམས་ཁང་།

责任编辑:普日科
封面设计:李建雄
责任校对:桑当吉

图书在版编目(CIP)数据

恰嘎·旦正论文集:藏文/恰嘎·——北京:
中国藏学出版社,2003.6
ISBN 7—80057—552—7
I. 恰… II. 恰… III. 藏族—民族历史—中国—
论文集—藏语 IV. K281.4—53
中国版本图书馆CIP数据核字(2003)第025346号

恰嘎·旦正论文集

(藏文)

中国藏学出版社出版
青海省新华书店发行
北京牛山世兴印刷厂印刷

开本:850 × 1168 1/32 印张:14.625
2003年6月第1版第1次印刷 印数:1—2000册

ISBN 7-80057-552-7/Z·315

定价:17.50 元

དཔེ་རྒྱུག་འགན་ཁུར་པ། མོག་ཆུང་ཕུར་ཁོ།
མདུན་ཤོག་རྒྱས་འགོད་པ། ལེས་ཅན་བླང།

༡༩༥༥ཁབ་འགག་རྟ་མཁྱིན་གྱི་ཆེད་ཚོད་ཚོད་མཚོགས་བཞུགས།

ཡུང་གོའི་ཁོད་རིག་པ་དཔེ་རྒྱུན་ཁང་གིས་བསྐྱུན།
མཚོ་མོན་ཁིང་ཆེན་ཁིན་ལྷ་དཔེ་ཚོང་ཁང་གིས་བཟུམ།
པེ་ཅིན་ཁྱུག་ཏུན་མི་ཁིན་འབྲིག་པར་ཁང་གིས་དཔར་བཏབ།
2003ལོའི་ཟླ་6པར་པར་གཞི་དང་པོ་བསྒྲིགས།
2003ལོའི་ཟླ་6པར་དཔར་ཐེངས་དང་པོ་བཟུབ།

ISBN7 - 80057 - 552 - 7/Z·315

དེབ་རེར་སྒོར། 17.50

དཔེ་སྒྲུབ་གསལ་བཤད།

འཛམ་གླིང་ཡང་སྟེང་དུ་ཆགས་པའི་རང་རེའི་བོད་མི་རིགས་འདི་ཉིད་ལ་
ལོ་རྒྱུས་རིང་ཞིང་མི་རིགས་ཀྱི་བྱང་ཚུགས་ལྡན་པའི་སྤུན་མིན་གྱི་རིག་གནས་གཞན་
དྲིང་མི་འཛོག་པ་ཞིག་ཡོད་གཤིས། དེར་འཛམ་གླིང་དུ་བོད་རིག་པ་ཞེས་བོད་
ཀྱི་ཆབ་སྲིད་དང་དཔལ་འབྱོར། རིག་གནས་ལ་སོགས་པ་བོད་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་
བྱལ་ཁོངས་སོ་སོར་ཞིབ་འཇུག་བགྱི་བའི་རིག་ལམ་གསར་བ་འདི་གསར་དར་
བྱུང་སྟེ། རྒྱལ་ཁབ་དང་ས་ཁུལ་མང་པོ་ཞིག་གིས་ཞིབ་འཇུག་ལས་ཁྲུང་ས་ཆེད་
བཅུགས་ཀྱིས་དོ་སྣང་ཆེན་པོ་བྱས་དང་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་སྤྱི་དང་། སྒྲོས་ལུ་
རང་རྒྱལ་དུ་ཉེ་བའི་ལོ་འགའ་ནས་བོད་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་གི་ལས་ཀ་དབྱར་
མཆོ་བཞིན་དུ་རྒྱས་པའི་དགོས་མཁོའི་ཆེད་དང་། སྟེང་པོར་རྒྱལ་ནང་དུ་སྤྱི་
ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་དཔལ་ཡོན་གཉིས་འཇུགས་སྟེལ་གྱི་བ་རྒྱབས་འཇུར་
བཞིན་ཡོད་པ་འདི་ཉིད་དར་འཕེལ་ངེ་ཡོང་ནི་མིའི་ཤེས་རིག་ལ་རག་ལས་སྟབས།
མི་རིགས་སོ་སོའི་རྩ་བའི་རིག་གནས་སྤུལ་བྱུང་རྣམས་ཉམས་པ་སོར་ཆུད་དང་མ་
ཉམས་གོང་འཕེལ་གཏོང་བའི་དགོས་མཁོ་བཅས་ལ་དམིགས་ཏེ། འདི་ག་
དཔེ་སྒྲུབ་ཁང་གིས་རྒྱལ་ཁབ་རིམ་པའི་ཆེན་རིག་ཞིབ་འཇུག་གི་རྣམ་གྲངས་བོད་
ཡིག་གི་《བཀའ་བསྟན་》དཔེ་བསྟར་མ་ཞེས་བྱ་བའི་དཔེ་ཚོགས་རྒྱ་ཆེན་པོ་པར་

བསྐྱེད་འགྲེམ་སྒྲིལ་བྱས་དང་བྱེད་ལུས་ཡོད་པ་ལྟར། ད་པན་བོད་རང་ཉིད་ཀྱི་
 མཁས་དབང་མ་རབས་པ་དག་གིས་མཛད་པའི་གསུང་འབུམ་ནང་ནས་རིག་
 གནས་ཆེ་ཆུང་བཅུས་མཚོན་པའི་《གངས་རྒྱུང་ས་ཤེས་རིག་གི་ཉིང་བཅུད་》ཅས་
 པའི་དཔེ་ཚོགས་པར་དང་པར་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། དེ་མིན་ད་དུང་བོད་ཀྱི་
 སྐོལ་རྒྱན་རིག་པའི་གནས་ལ་འཇུག་པ་ཡང་ས་ཤིང་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་དེར་རབས་
 གྱི་ཐབས་ལམ་དམ་པ་བྱགས་སུ་རྒྱུད་པའི་དེར་གི་མཁས་པ་ཆན་གས་ཀྱི་དཔྱད་
 ཚོམ་《དེར་རབས་མཁས་པའི་གསུང་ཚོམ་ཚུགས་བསྐྱེགས་》ཞེས་པའི་དཔེ་
 ཚོགས་དང་། ཉེ་མོའི་སྔོན་དུ་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཁག་ནས་ཆེད་སོན་བྱུང་བའི་
 དུའི་ཕྱིའི་སློབ་མའི་རྒྱུང་འབས་ཚོམ་ཡིག་ཚུགས་བསྐྱེགས་བྱས་པའི་《བོད་ཀྱི་
 ཤེས་རིག་དཔྱད་ཚོམ་ཚུགས་བསྐྱེགས་》ཞེས་པ་སོགས་པར་རྒྱན་བྱས་པས་ཁྱི་
 ཚོགས་སོག་བཟུགས་བརྗོད་ཆེན་པོ་སོབ། ད་ལན་ང་ཚོས་དུས་རབས་གསར་
 པའི་ནང་འཆར་ཁོངས་བྱུང་བའི་བོད་རིགས་མཁས་པ་དར་མའི་ཁྱོད་ནས་ཞིབ་
 འཇུག་གི་ཐབས་ལམ་གསར་བ་རྒྱུད་པ་དང་ཞིབ་འཇུག་གི་གྲུབ་འབས་སུ་མི་
 དམའ་བ་སོབ་པའི་མཁས་པ་དར་མ་སྐོར་ཞིག་གི་ཆེད་ཚོམ་རྣམས་ཚུགས་བསྐྱེགས་
 གིས་ལུ་འབྲེལ་གྱི་རྒྱུལ་དུ་པར་རྒྱན་བྱེད་ཅིས་ཡོད་པས་དེབ་འདིར་ཚོམ་པ་པོ་
 ཆབ་འགག་རྟ་མགིན་ལགས་ཀྱི་ཆེད་ཚོམ་འདེམས་པ་ཡིན། དེའི་དམིགས་
 དུལ་གཙོ་ཙོ་ནི་གཅིག་ན་བོད་རིགས་གཞོན་ནུ་རྣམས་ལ་སྤུལ་མ་དང་དཔེ་སྟོན་
 གྱི་རུས་པ་སོན་པའི་རེ་བ་དང་། གཉིས་སུ་མཁས་པ་འདི་རྣམ་པའི་བཟག་
 དཔྱད་ཞིབ་འཇུག་གི་འབས་བྱ་དུས་སོག་ཏུ་བོད་རིག་པའི་གནས་ལ་ནང་བྱ་
 རྒྱུད་པའི་མཁས་དབང་རྣམས་ཀྱི་མདུན་ས་དང་དཔྱོད་ལྡན་སློག་པ་པོ་རྣམས་

༄༅། དཔེ་ཐུན་གསལ་བཤད།

ཀྱིས་ཐུན་ཐར་ཕུལ་ནས་ཐོད་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་གི་འབྲས་བྱ་སོས་པའི་རོ་
མཆོག་མཉམ་ཐུངས་དང་། ཞིབ་འཇུག་ཐབས་ལམ་གྱི་དགེ་སྦྱོན་མཉམ་
དཔུང་གིས་ཐོད་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་གི་འཕྲིན་ལས་སྒྲིག་ནས་དར་རྒྱས་ཡོང་
ན་ཅི་མ་རྒྱང་སྐྱམ་པའི་འདུན་པ་དཀར་སོ་འཆང་བ་ཡིན་མོད། འོན་ཀྱང་ར་
ཆོའི་རྒྱ་ཆད་ཞན་པ་དང་མཐོང་རྒྱ་རྒྱང་བ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་ནང་དོན་གདམ་
གསེས་དང་དཔེ་ཐུན་གི་ཐད་ཞིབ་ཆ་མ་ཐོན་པ་དང་ཐ་ན་ནོར་འཁྲུལ་ཡང་ཡོད་
སྟེ་པས། དགོངས་འཆར་རྒྱགས་སྒྲིལ་ཡོད་པ་ཞུའོ། ། ཞེས།

ཀྱང་གོའི་ཐོད་རིག་པ་དཔེ་ཐུན་ཁང་གིས།

༡༠༠༩ ལོའི་ཟླ་༤ པར།

དཀར་ ཆག

ཚད་ཅེས་པའི་མི་རིགས་འདི་དུས་ནམ་གྱུ་བ་པར་དབྱད་པ། (1)

གཅིག ཚད་ཅེས་པའི་མི་རིགས་འདི་དུས་ནམ་གྱུ་བ་པར་དབྱད་པ། (3)

གཉིས། ཚད་ཅེས་པའི་མི་རིགས་འདི་དུས་ནམ་གྱུ་བ་པར་དབྱད་པ། (6)

ཚད་ཅེས་པའི་མི་རིགས་འདི་དུས་ནམ་གྱུ་བ་པར་དབྱད་པ། (20)

གཅིག དབང་མཛད་བཅུ་གཉིས་འཕྲོ་བ་མི་ཡིན་མིན་བཤད་པ།.. (21)

གཉིས། དབང་མཛད་བཅུ་གཉིས་འཕྲོ་བ་མི་ཡིན་མིན་བཤད་པ། (33)

གསུམ། དབང་མཛད་བཅུ་གཉིས་འཕྲོ་བ་མི་ཡིན་མིན་བཤད་པ།..... (35)

བཞི། དབང་མཛད་བཅུ་གཉིས་འཕྲོ་བ་མི་ཡིན་མིན་བཤད་པ། (38)

ལ། དབང་མཛད་བཅུ་གཉིས་འཕྲོ་བ་མི་ཡིན་མིན་བཤད་པ། (40)

དུག བ་མ་རྒྱལ་ཕྱན་སྐལ་མ་བཅུ་གཉིས་སྤྱོད་པའི་རྒྱལ་བཤད་པ།
..... (46)

རྒྱལ་པོ་ཤོད་བཅན་ཕྱམ་པོས་ཕྱ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་མངའ་ཁོངས་རྒྱ་བསྐྱེད་ཅིང་
ཕ་བཅན་དུ་གཏོང་བྱའ་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་གཙོ་བོ་སྐྱེད་པ། (51)
དང་པོ། མངའ་ཁོངས་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱའ་པའི་རྒྱ་རྒྱུན། (51)
གཉིས་པ། མངའ་ཁོངས་བདེ་འཇགས་དང་ཤིད་དབང་
ཕ་བཅན་དུ་གཏོང་བྱའ་པའི་རྒྱ་རྒྱུན། (56)

བོད་རྒྱུ་དགྲ་པ་ཉི་ལྔ་རམ་རྩ་རྒྱ་ཡིན་དགོས། (70)
གཅིག ལོ་ངམ་རྩ་རྒྱུ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོར་མ་བཞུགས་ཤོད་དུ་མི་
གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་པའི་སྒྲིང་། (70)
གཉིས། གྲི་གྲུམ་བཅན་པོ་དང་ལོ་ངམ་རྩ་རྒྱུ་གཉིས་འབབ་པའི་
རྒྱ་རྒྱུན་སྒྲིང་། (75)
གསུམ། ལོ་ངམ་རྩ་རྒྱུ་སོད་ཀྱི་རྒྱལ་ས་བཟུང་བ་མ་ཟད་ལོ་བཅུ་
གསུམ་བཟུང་ཞིང་། སྐབས་དེའི་བོད་ཀྱི་བཙུན་པོ་
རྒྱལ་ས་གསུམ་དང་རྒྱ་རྒྱུན་གྲི་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་
འཕྲོ་བར་ཕྱགས་རྒྱུན་ཆེན་པོ་བཏང་། (80)
མཐུག་བསྐྱེད་པ། (87)

རྒྱན་པོ་ཉི་ལྔ་སྐྱེས་ཀྱི་རྩ་གསུམ་དང་མཆད་རྒྱུ་ལ་དབྱེད་པ། (89)

སྐྱོན་པོ་མཁའ་རྒྱུ་བཅན་གྱི་མཛད་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་ལྟར་བྱེད་པ། (103)

དང་པོ། རྒྱལ་པོ་སྐྱོད་བཅན་སྐྱེས་པོའི་སྐྱོན་པོ་མཛད་རིང་གི་
ཐུག་རྒྱུ་ལྟར་བ། (106)

གཉིས་པ། རྒྱལ་པོ་མཁའ་རྒྱུ་སྐྱོན་པོ་མཛད་རིང་གི་
ཐུག་རྒྱུ་ལྟར་བ། (120)

ཕྱི་ཕྱིར་གྱི་རྒྱུ་བཅན་པོ་རྒྱལ་པོ་མཛད་རིང་གི་སྐྱོན་ལྟར་བ། (129)

ཁོ་རྒྱུ་བཅན་པོ་རྒྱུ་བཅན་པོ་སྐྱོན་ལྟར་བ། (141)

ཁོ་རྒྱུ་བཅན་པོ་རྒྱུ་བཅན་པོ་སྐྱོན་ལྟར་བ། (156)

ཁོ་རྒྱུ་བཅན་པོ་རྒྱུ་བཅན་པོ་སྐྱོན་ལྟར་བ། (178)

ཕྱི་ཕྱིར་གྱི་རྒྱུ་བཅན་པོ་རྒྱུ་བཅན་པོ་སྐྱོན་ལྟར་བ། (201)

གཉིས་པ། རྒྱལ་པོ་སྐྱོད་བཅན་སྐྱེས་པོའི་སྐྱོན་པོ་མཛད་རིང་གི་
ཐུག་རྒྱུ་ལྟར་བ། (202)

གཉིས་པ། རྒྱལ་པོ་སྐྱོད་བཅན་སྐྱེས་པོའི་སྐྱོན་པོ་མཛད་རིང་གི་
ཐུག་རྒྱུ་ལྟར་བ། (210)

རྒྱལ་པོ་སྐྱོད་བཅན་སྐྱེས་པོའི་སྐྱོན་པོ་མཛད་རིང་གི་སྐྱོན་ལྟར་བ།
..... (216)

གཅིག རུས་ལྷའི་ལྷུང་འཕེལ་བཤད་པ།..... (216)

གཉིས། རུས་ལྷའི་མིང་མི་དང་ཆོ་པ་སྐགས་ལ་སྐགས་ཚུལ་བརྗོད་པ།
..... (219)

གསུམ། རུས་ལྷའི་མིང་མི་དང་ཡུལ་ལ་འདྲགས་པའི་
སྤྱལ་རྒྱན་གྱི་སྐར་བརྗོད་པ། (227)

བཅན་པོའི་རུས་རབས་ཀྱི་བོད་རྩོམ་རིག་གི་བྱད་ཆས་གཙོ་བོ་འགའ་ཟེར་བ།
..... (230)

གཅིག རྩོམ་རིག་གི་རྣམ་གྲངས་མང་དུ་འཕེལ་བ། (233)

གཉིས། བཅན་པོའི་རུས་རབས་ཀྱི་རྩོམ་རིག་གི་བྱད་ཆས་གཙོ་བོ།
..... (235)

གསུམ། བཅན་པོའི་རུས་རབས་ཀྱི་རྩོམ་རིག་འཕེལ་འགྱུར་ལས་
ཐོན་པའི་ཉམས་ལྗོངས་དང་བསྐབ་བྱ། (240)

བོད་ཀྱི་གནའ་རབས་རྩོམ་ཁྲུས་ལྡེའུ་ཟེར་བ། (244)

གཅིག ལྡེའུ་ཞེས་པའི་གོ་དོན་བཤད་པ། (244)

གཉིས། ལྡེའུ་ཞེས་པའི་རྣམ་པ་བཤད་པ། (246)

གསུམ། ལྡེའུ་དང་རྩོམ་ཁྲུས་གཞན་གྱི་བྱད་པར་བཤད་པ། ... (249)

བོད་ཀྱི་རྩོམ་རིག་ལ་བྱབ་པའི་སྒྲིམ་རབས་ཀྱི་གན་བྱགས་ཚུལ་ཟེར་བ།
..... (257)

༡༡༥ ཁབ་འགག་ན་མཁྱན་གྱི་ཆེད་ཚོམ་ཚུགས་བསྒྲིགས།

༡. ཆ་ཚུལ་རག་དབང་སློབ་པ་འཁོར་དང་ཁོར་གི་སྒྲན་རག་བཤད་པ། ...	(342)
༡. ཀན་བསྒྲན་པ་རྒྱ་མཆོད་ཚོམ་རིག་བཅམས་ཆོས་བཤད་པ།.....	(353)
༡. དཔེ་བཤེས་གསུང་རབ་རྒྱ་མཆོད་ཚོམ་རིག་བཅམས་ཆོས་བཤད་པ།	(365)
གསུམ། མཐུག་བསྐྱེད་པའི་གཏམ།	(387)
ཐོད་ཀྱི་ཆེག་རྒྱན་རིག་པ་འབྲུམ་ཆར་དུ་གཏོང་བའི་སྒྲོལ་མདོ་ཙམ་སྒྲེང་བ།	(390)
ཐོད་ཀྱི་སྒྲི་སྐད་གཏན་འབེབས་དང་བྱུང་གདལ་བྱ་རྒྱུ་འོས་ཀྱི་ལྟ་རྒྱལ་འགའ།	(404)
གཅིག ཐོད་ལ་སྒྲི་སྐད་གཏན་འབེབས་བྱེད་པའི་དགོས་པ།	(405)
གཉིས། ཡུལ་སྐད་གང་ཞིག་སྒྲི་སྐད་དུ་འཛིན་རྒྱུ་འོས།	(413)
གསུམ། ཐོད་ཀྱི་སྒྲི་སྐད་བྱུང་གདལ་བྱེད་པའི་སྒྲོལ།	(418)
གངས་པོ་འོད་ཀྱི་མི་རིགས།	(428)
གཅིག ཁྱེད་ལོད་པ།	(429)
གཉིས། མེས་རིག་ལྟན་པ།	(436)
གསུམ། ལུས་ཞབས་ལྟན་པ།.....	(440)
བཞི། ལུས་སྒྲིང་རྗེ་ཆེ་བ།	(442)

༄༅། བོད་ཅེས་པའི་མི་རིགས་འདི་ རྒྱས་ནམ་བྱའ་པར་དབྱེད་པ།

དེ་ཡང་གངས་རིའི་རྒྱུངས་འདིར་གནའ་པོའི་རྒྱ་མི་ནས་འགྲོ་བ་མིའི་
རིགས་བྱུང་ཞིང་འཕེལ་ལ་སྤྱོད་མང་པོར་བྱའ་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རྒྱས་ཡུན་རིང་
མོའི་ཁྲོད་དུ་རང་བྱུང་ཁོར་ཡུག་དང་། གནམ་གཤེས་ཆ་རྒྱུན། འཆོ་བའི་
དངོས་པོ་བཅས་ཀྱི་རྒྱུན་ལ་བརྟེན་ནས། མིའི་བྱད་གཞུགས་དང་། སེམས་
ཁམས། བྱ་རྒྱུད། གཤེས་ཀྱི་ལྷན་སྡེ་བས། རྒྱས་པ། མོས་པ་སོགས་
ལའང་འགྱུར་བ་བྱུང་ཞིང་། འགྱུར་བ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱུང་དང་། རྒྱུང་།
སེ། རྒྱ་ཞེས་པའི་རྒྱས་རྒྱུད་ཆེན་པོ་བཞི་བྱུང་བ་དང་། རྒྱས་ཆེན་དེ་དག་གི་
ནང་གསེས་སྤྱའང་རྒྱས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་འགྲོས་དང་བརྟེན་ནས་བྱེ་བྲག་གི་དབྱེ་བ་
མང་དུ་འཕེལ་ཞིང་། རྒྱས་རྒྱུད་དང་མི་གངས་མང་དུ་འཕེལ་བ་དང་ཆབས་
ཅིག་མ་ལོན་པའི་ལོ་རྒྱུད་དང་ཤིང་རྒྱུད་ རི་རྒྱུས་སྤྱོད་ཆགས་སོགས་རང་བྱུང་
གི་འཆོ་བའི་མཐུན་རྒྱུན་ཟད་པར་གྱུར་པས། རྒྱས་ཆོ་ཕན་ཚུན་བར་འཆོ་བའི་
མཐུན་རྒྱུན་དང་སྤྱོད་གནས་ཀྱི་དོན་དུ་འབྲུག་ཅོད་བྱས་ནས་མ་འཆམ་པས་
སྤྱོད་ས་སོ་སོར་གྱེས་པ་རེད། དེ་ཡང་《བཀའ་ཆེན་ཀྱི་ཁོལ་མ་》ལས།

“སྤང་ལ་གཡུ་རུ་བྱིན། སྤང་ནི་གཙང་གཡས་རུ་བསྐྱོས། སེ་ལ་གཙང་གཡེན་རུ་བྱིན། ལྷ་ནི་དབུ་རུ་བསྐྱོས་”ཞེས་པ་ལྟར་ན། རུས་ཆེན་དེ་དག་འཆོ་བའི་མཐུན་ཆེན་གྱི་དོན་རུ་སྔ་ཚུན་འཛིང་མོ་བྱས་པ་དང་མཉམ་ཏུ་ཁོར་ཡུག་དང་། གནམ་གཤིས། བཟའ་བཏུང་བཅས་ཀྱི་ཆ་ཆེན་ལ་དམིགས་ནས། དབུས་གཙང་རུ་བཞིན་གྱིས་ནས་རུས་རྒྱུད་ཆོ་ཁག་ཏུ་ལྷུང་ལ། རུས་ཆོ་དེ་དག་ནང་གསེས་སྤྱའང་《ཟུ་བོད་ཡིག་ཚང་ཆེན་མོ་》ལས། སྤང་སྤང་ལ་མཆེ་རྒྱག་ཡོད། ། སྤང་ན་སྤང་ཆབ་འབྲིང་ཡས་གཉིས། ། བར་ན་རྩ་འཛེག་རག་ཤི་གཉིས། ། སྤང་ན་མི་ཉག་གྱི་ཐན་གཉིས། ། ཆེ་རྒྱག་མཆན་ན་བཅུན་རྒྱག་དེ། ། བི་རི་འ་མདོ་དང་སྤང་པ་གཉིས། ། རྩ་འཛེ་ལ་སྤང་པ་དང་མདའ་པ་གཉིས། ། གྱི་ཐན་ལ་རྒྱས་བསྐྱས་ཆེ་རྒྱུད་གཉིས། ། དེ་ཆེ་བཅུན་སྤེལ་མ་བཅུ་གཉིས་ཡིན། ། སེ་རྒྱུང་དབའི་ཆེ་རྒྱག་དེ། ། སྤང་ན་ཁང་ཁྱུང་ཁྱུང་པོ་གཉིས། ། བར་ན་མར་པ་སྤང་རང་གཉིས། ། སྤང་ན་རེ་ཁི་ཉག་ཁི་གཉིས། ། ཆེ་རྒྱག་མཆན་གྱི་བཅུན་རྒྱག་དེ། ། གྱི་ལ་ཆེ་ཤ་དང་ཆེ་ཆན་གཉིས། ། ཐག་ཏུ་ལ་གྲུ་དང་རྩ་རྩ་གཉིས། ། ཉག་ཁི་ལ་ཁོ་པོ་དང་ཁོ་དབྱ་གཉིས། ། དེ་ཆེ་བཅུན་སྤེལ་མ་བཅུ་གཉིས་ཡིན། ། ཁྲི་ཟམ་འབྲུའི་ཆེ་རྒྱག་དེ། ། ཤར་ན་གྱི་དང་རྩ་པོ་གཉིས། ། སྤང་ན་ཆེ་དང་རྩ་པོ་གཉིས། ། སྤང་ན་འབྲོམ་དང་རྩ་པོ་གཉིས། ། ཆེ་རྒྱག་མཆན་གྱི་བཅུན་རྒྱག་དེ། ། སྤང་དང་སྤང་དང་ཆ་སྤང་གསུམ། ། རྒྱག་པས་སྤང་ཉེ་ཉེ་སྤང་གསུམ། ། ཆེ་བཅུན་སྤེལ་མ་བཅུ་གཉིས་ཡིན། ། ལྷ་ཆ་ལྷའི་ཆེ་རྒྱག་དེ། ། སྤང་རུས་སྤང་རུས་སྤང་ན་ཡོད། ། བྱ་ཅན་ཐབ་ཅན་སྤང་ན་ཡོད། ། བྱ་ཆེ་སྤེན་སྤོག་སྤང་ན་ཡོད། ། ཆེ་རྒྱག་མཆན་

གྱི་བཅུན་དུག་དེ། ། སྒྲ་ལ་བྱེས་པ་ཡུལ་པ་གཉིས། ། ལྷག་དུས་ཡུལ་ལྷག་
འཕྲོག་ལྷག་གཉིས། ། དབས་ལ་ཆེ་སྒྲོར་ཆུང་སྒྲོར་གཉིས། ། ཆེ་བཅུན་ཕྱེལ་
མ་བཅུ་གཉིས་ཡིན། ། ① ཞེས་པ་བཞིན། དུས་ཚན་བརྒྱ་པ་ལྷག་དུ་བྱེས་
ནས་གངས་རྒྱུང་ས་ས་ཡི་རྩོན་ཡོངས་སུ་བྱུང་བ་དང་དུས་ཚོ་སྒྲ་ཚོགས་
བྱུང་བ་ལས་དང་ཐོག་དཔུས་གཙང་དུ་བཞེ་ཅམ་གྱི་དུས་རྒྱུད་ཚོ་ཁག་ན་མས་ཤི་
ཁག་གི་འབྲེལ་བ་རྟེན་པ་ཉམས་དམས་སུ་བྱུར་ཏེ། བན་ཚུན་མཉམ་སྦྲེལ་དང་
གཅིག་བྱུར་བྱུར་ནས་སྦྱེ་འཕྲོད་བྱུན་མོང་ཚོགས་པ་གསར་པ་ཞིག་སྦྱེ་མི་རིགས་སུ་
གྲུབ་པ་རེད། འོ་ན་དེ་ལྟ་བུའི་མི་རིགས་ལ་བོད་ཅེས་འབོད་དོན་ཅི་ཡིན། དེ་
དུས་སྐབས་ན་མ་ཞིག་ལ་གྲུབ་པ་ཡིན་ཟེར་ན། གཤམ་དུ་དེ་དག་རེ་རེ་བཞིན་
ཅུང་ཟད་བརྗོད་པར་བྱ།

གཅིག བོད་ཅེས་པའི་གོ་དོན་བཤད་པ།

གངས་རིའི་ཁྲོད་ཀྱི་མི་རིགས་འདིའི་མིང་ལ་བོད་ཅེས་འབོད་དོན་ཅི་ཡིན་
པའི་ཐད་མཁས་པ་སོ་སོའི་བཞེད་ཚུལ་མི་འདྲ་སྟེ། ཁ་ཅིག་གིས་བྱུང་བའམ་
ཚོན་པ་ཞེས་པ་ལས་བྱུང་བར་བཤད་པ་དང་། ཁ་ཅིག་གིས་འོ་དེ་ཞེས་པ་ལས་
བྱུང་བར་བཞེད། ཁ་ཅིག་གིས་འདོད་ཀྱུལ་གྱི་མིང་དུ་འདོད། ཁ་ཅིག་གིས་
བོན་ལས་བོད་ཀྱི་ཐ་སྙད་བྱུང་བར་བཞེད། དེ་ཡང་བཞེད་པ་དང་པོའི་ཉན་
སའི་ཡུང་ནི་སློབ་དཔོན་ཤེས་རབ་གོ་ཆས་མཛད་པའི་《ལྷ་ལས་ཡུལ་བྱུང་གི་
བཅོད་འབྲེལ་》ལས། “དུ་པ་ཏི་བྱ་བའི་རྒྱལ་པོ་དཔུང་གི་ཚོགས་གཅིག་དང་

བཅས་པ་གཡུལ་འབྱེད་པའི་ཆོ། བྱད་མེད་གྱི་ཆ་འཁུགས་སྒྲུབ་ཏེ་ཐོས་ནས་རི་
ཁ་བ་ཅན་གྱི་རི་ཁྲོད་དུ་ཁྱེད་ཏེ། གནས་པའི་རིགས་ལ་དེར་སང་ན་ཡང་
བོད་ཅེས་བྱ་བར་གསལ་བ་ཡིན་ནོ།”ཞེས་པ་སྟེ་སྟོན་རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱལ་པོ་རུ་པ་ཏི་
དཔུང་ཆོགས་དང་བཅས་པས་རང་གི་ཡུལ་ནས་བྱད་དེ་ཁ་བ་ཅན་དུ་ཡོང་བས་
ན་བྱད་ཅེས་པ་དང་། བྱད་ལས་བོད་ཅེས་པའི་ཐ་སྟངས་བྱང་བར་འདོད་པ་
རེད། བོད་མི་རིགས་འདི་དངོས་གནས་སྟོབ་དཔོན་གེས་རབ་ཤོ་ཆའི་བཞེད་
པ་ལྟར་རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱལ་པོ་རུ་པ་ཏི་དཔུང་དང་བཅས་པ་འབའ་ཞིག་ནས་འཕེལ་
ཁྱབ་བྱུང་བ་ཡིན་ན། བྱད་ཅེས་པའི་ཐ་སྟངས་འཕྱར་ཡང་གྲིད་མོད། འོན་
ཀྱང་གངས་རིའི་ཁྲོད་འདིའི་འགྲོ་བ་མི་རྣམས་ནི་གནའ་བོའི་སྐྱ་མི་ནས་རིམ་
འགྱུར་བྱུང་ཞིང་རྒྱ་ཆས་ཉིང་མའི་དུས་ནས་སྔོངས་འདིར་འཆོ་གནས་བྱས་ཡོད་
པར་མ་ཟད། ཀུན་མཁྱེན་འཇིགས་མེད་དབང་པོས་རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱལ་པོ་རུ་པ་ཏི་
འཁོར་དང་བཅས་པ་ལས་བོད་བྱུང་པའི་བཤད་སྟེས་“དེ་ནི་བོད་ཀྱི་འགྲོ་བ་བྱེ་
བྲག་པ་ཞིག་ལ་བསམ་ན་རུང་ཞིང་། སྤྱིའི་བྱུང་རྒྱུ་དུ་མི་རིགས་ཏེ་འཁྲུག་པ་
དེ་ཆོད་དུས་ཀྱི་ཐོག་མར་བྱུང་བ་ཡིན་ལ། རྒྱ་གས་ཐུན་གྱི་དུས་སྒྲུབ་སྒྲུངས་པའི་
《འཁོར་ལོ་སྟོན་པའི་རྒྱུད་》དུ། བོད་ཅེས་ཡུལ་ནི་བྱ་རྩ་བཞིའི་ཡ་གྲུལ་དུ་
བགྱང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་མའི་འགྲོ་བ་ཅམ་ནི་གནས་པའི་བསྐལ་བ་ནས་
བྱུང་བར་བྱས་ན་འབད་པར་མཐོང་།.....”② ཞེས་རྒྱལ་པོ་རུ་པ་ཏི་དཔུང་དང་
བཅས་པ་གངས་རིའི་ཁྲོད་དུ་མ་ཡོང་གོང་ནས་བོད་ཅེས་ཐ་སྟངས་བྱང་ཡོད་པར་
བརྟན་པས། བྱད་ཅེས་པ་ལས་བྱུང་བར་མི་འདོད། གལ་ཏེ་དེའི་སྟོན་དུ་
བོད་ཅེས་པའི་ཐ་སྟངས་འདི་བྱུང་མེད་ཀྱང་བོད་དང་བྱད་གཉིས་གནའ་ནས་གོ་